

Jako návrat z Nagana

Obec Poříčí u Litomyše získala evropskou cenu za zeleň a pospolitost

IVANA SVOBODOVÁ / FOTO MILAN JAROŠ

N

a zídce u silnice se vyhřívá kočka, k hřišti za radnicí míří dva kluci s míčem, slunce svítí do zahrad na hromádky jablek pod jabloněmi a poklidnou nehybnost venkovského odpoledne právě narušila skupina navrátilců z práce v blízkém městě. Na první pohled se Poříčí u Litomyše se svými opravenými domy a upravenými zahradami nijak nevymyká z běžné podoby okolních vsí zapuštěných do zvláště krajiny Svitavské pahorkatiny. Ale při pozornějším pohledu je to jinak. Stromy jsou opatřeny cedulkami s připomínkou, u jaké příležitosti byly vysazeny, obecní záhony vypadají jako zahradnická reklama na moderní vícedruhovou výsadbu a okna rodinných domů tu zdobí plakáty s logem připomínajícím vlajku Evropské unie – jen se žlutými růžemi namísto zlatých hvězd. Nápis „Poříčí u Litomyše – evropská jednička“ na plakátech připomíná místním jejich čerstvý úspěch: v evropské soutěži Entente Florale Europe (Evropská kvetoucí sídla), otevřené obcím ze všech zemí EU, získala jejich vesnice koncem září zlatou medaili. „Všichni jsme si to nalepili a hned tak to nesundáme, je to pro nás radost. Ta komise prý ocenila kromě zeleně i to, jak tu žijeme pospolitě a staráme se o vesnici společně,“ říká mládenec vracující se domů ze školy v Litomyšli. „A tak jsme to taky společně náležitě oslavili.“

Na dobré slovo

Oslavu připravili sousedé jako překvapení pro starostu. Ze slavnostního vyhlášení vítězů v irském Tullamoru se měl František Bartoš spolu s dalšími členy zastupitelstva vrátit domů předposlední zářijovou nedělí o půlnoci, ale větrná bouře odložila let a nakonec poříčská delegace dorazila s plaketou v ruce před kulturní dům až kolem půl třetí ráno. Na návsi na starostu vydržela čekat asi šedesátka lidí a taky troubící traktor s blikajícím majákem, ověšený balonky a stuhami. „Bylo to jako návrat z Nagana, nádherné přivítání. Sdělovali jsme si dojmy až do rána,“ vzpomíná Bartoš. Atmosféru Nagana koneckonců připomíná i fotografie zachycující starostu v Tullamoru ve chvíli vyhlášení výsledků. Starosta Poříčí na ní vypadá jako lidé radující se z vítězného gólu: v podřepu, s rukama zvednutýma a zaťatýma v pěst křičí radostí.

se říká, že v každém životě je něco, co nás dělá šťastnými. A někdy to může být i něco tak jednoduchého, jako je přítomnost jednoho člověka. V tomto případě se jedná o bílou kočku, která se stala součástí života lidí, kteří ji našli v jednom z domů. Tato kočka je velmi milá a přátelská, a lidé ji mají rádi. Její přítomnost jim dává pocit bezpečí a lásky. Lidé se jí věnují a starají se o ni, jako by to byl jejich vlastní člen rodiny. Tato kočka je nyní součástí jejich života a oni jí jsou vděční. Jejich láska a péče jí pomáhají žít šťastně a bezstarostně. Lidé se jí věnují a starají se o ni, jako by to byl jejich vlastní člen rodiny. Tato kočka je nyní součástí jejich života a oni jí jsou vděční. Jejich láska a péče jí pomáhají žít šťastně a bezstarostně.

...to je to, co nás dělá šťastnými. A někdy to může být i něco tak jednoduchého, jako je přítomnost jednoho člověka. V tomto případě se jedná o bílou kočku, která se stala součástí života lidí, kteří ji našli v jednom z domů. Tato kočka je velmi milá a přátelská, a lidé ji mají rádi. Její přítomnost jim dává pocit bezpečí a lásky. Lidé se jí věnují a starají se o ni, jako by to byl jejich vlastní člen rodiny. Tato kočka je nyní součástí jejich života a oni jí jsou vděční. Jejich láska a péče jí pomáhají žít šťastně a bezstarostně.

K netožením
Nezdá se to, ale je to tady jiné.

Do evropské soutěže dostalo vesnici domácí ocenění v soutěži Vesnice roku; zelená stuha pro obec s nejlepší zelení je automaticky nominována do evropské soutěže Kvetoucí sídla, všechno, co museli udělat, bylo s tím souhlasit. „Kterému starostovi by srdce dovolilo odmítnout takovou poctu, samozřejmě jsme do toho šli,“ říká František Bartoš. Mezi osm soutěžících vesnic ze sedmi zemí západní a střední Evropy rozdělili porotci v Irsku pět stříbrných a tři zlatá ocenění. A jedno zlaté skončilo tady v Poříčí.

Kromě vzhledu s důrazem na veřejnou zelení hodnotili komisaři i to, jak se obec rozvíjí a jak to, čím chce být, umí plánovat. A taky to, co zmínil mládenec na zastávce – jak se do života a péče o vesnici zapojují sami obyvatelé. Hlavně naplnění poslední kategorie, pospolitost a soudržnost při starosti o domy, okolí i veřejná prostranství, podle starosty komise obzvlášť ocenila. Na porotce zapůsobilo, že Poříčtí společně vyhodnocovali, které směsi na květnaté trávníky se jim nejlépe osvědčily, že pořádají soutěže o nejpěknější předzahrádku nebo květinami vyzdobená okna či balkony, společně sečou i sází a mají v tom systém. Na plánování, jak by měla zelení v obci vypadat, si najali odbornou zahradnickou firmu. V soutěži fandila celá vesnice.

„Komisi, nadchlo, myslím i to, kolik lidí se zapojilo a fandilo, když sem komisaři přijeli,“ říká starosta. V obci udělali dvanáct stanovišť na zajímavých místech, na každém stál místní občan – od mladých po starší – v modrém triku s obrázkem vzpínajícího

se bílého koně, znakem Poříčí, a anglicky komisařům referoval o životě v obci a místě, na němž stojí.

„Já jsem měla na starost stanoviště u kulturáku, vyprávěla jsem o jeho historii, taky o nové výsadbě u parkoviště a o soutěži Zlatá kosa v sekání trávy, to si komisaři i sami vyzkoušeli, a o našem padesátiletém smrku, který tu společně zdobíme o Vánocích,“ říká tmavovláška Monika Flídrová, učitelka na pedagogické střední škole v Litomyšli, momentálně doma v Poříčí na rodičovské dovolené.

Informační centrum, které tu slouží pro turisty přes letní sezonu, je už v říjnu zavřené, do budovy se dnes chodí ke kadeřnici a do obecní posilovny – a způsob, jakým tady místní tělocvičnu užívají, prý komisaře dost překvapil. „Nemohli pochopit, že kdo chce jít cvičit, vezme si klíč, zapíše se sám do sešitu a jednou začas to obci zpětně zaplatí, že je to na dobré slovo,“ líčí Eva Bartošová, další mladá žena na rodičovské dovolené – celý den pu-

tovala s komisaři po poříčských stanovištích v roli fotografky pro obecní kroniku a fotoknihu, kterou dostali komisaři v Irsku na památku. Dřív pracovala v nedaleké Desné jako učitelka v mateřské škole, teď tu s kamarádkou vede Mama klub – každou středu dopoledne se tady maminky s malými dětmi sejdou v kulturním domě a s dětmi zpívají, cvičí a povídají si mezi sebou. Do Poříčí se Eva Bartošová přestěhovala za manželem a postavili si zde nový dům. „Žije se tu moc dobře. Lidé jsou milí a přátel-

K narozeninám si tu třináct lidí nadělilo švestkovou alej.

I tudy prošla komise.

ští a pořád se něco děje, možná proto jsou tu lidé spokojeni, že se často scházíme," říká Eva Bartošová.

Naproti domu Bartošových – se starostou nejsou příbuzní, jde o shodu jmen – lemují cestu alej třinácti švestek a každá z nich je opatřena cedulkou se jménem a datem. To tady před čtyřmi lety třináct místních usedlíků narozených roku 1954 přemýšlelo, jak společně oslavit šedesátku – a rozhodli se pro dárek, který jim udělá radost a zároveň prospěje obci. Založili u cesty švestkovou alej. „Tohle bych, myslím, jinde nezažila," usmívá se Eva Bartošová.

Rodičům se nesnilo

Při procházce Poříčím vyvstává jedna nápadná věc. Lidé tu na dotaz, jak se jim žije, nekrčí rameny, nesdělují strachy ze světa, z nepohodlného stáří, z budoucnosti, nenadávají na politiku. V Poříčí si lidé nestěžují. „Výborně," zní obvyklá odpověď.

„Proč by si někdo stěžoval," usmívá se v části Poříčí, osadě Mladočov, sedmasedmdesátiletý Josef Boštík. „Žije se mi velmi dobře, o takovém světě se mým rodičům ani nesnilo. Jako důchodce musím této společnosti jenom děkovat. Můžu říkat své názory, mám výbornou zdravotní péči," vypočítává. Rodiče měli velké hospodářství, ale v padesátých letech skončilo v družstvu, teď už má pan Boštík pole zpět a pronajímá ho, jako většina lidí tady, za dobrou cenu zemědělskému družstvu ve vedlejším Dolním Újezdě.

Na zastávce čeká na autobus třidvacetiletá Lenka Boštíková (další náhodná shoda jmen); jede na noční do litomyšlské tis-

kárny, kde pracuje jako strojnice. Na obci oceňuje spoustu společných sportovních akcí: fotbalové, tenisové a pingpongové turnaje, v úterý je tu cvičení v kulturáku pro ženy, pořádají program na hřišti pro děti. Starosta je totiž přesvědčen, že ve vsi, která nemá školu ani školku, je potřeba dát dětem prostor pro budování vztahů a společných vzpomínek jinak. Starosta trénuje malé fotbalisty a další občané Poříčí mají na starost soutěže pro děti a pravidelná sportovní odpoledne; v zimě se hřiště mění na kluziště. „Já se odtud určitě nechci nikdy odstěhovat," říká Lenka Boštíková, „lákám sem přítele, že bychom se usadili tady. I proto, že tu držíme pospolu."

František Bartoš má za to, že kořeny zdejší spokojenosti a spolupřítelství leží v roce 1990. V sedmdesátých letech minulého století vzal komunistický režim Poříčí samostatnost a organizačně je přilepil k vedlejším Dolnímu Újezdu. „A když jsme po revoluci konečně zase mohli být samostatnou, svébytnou vesnicí, kde si o sobě rozhodujeme sami a máme v rukou, jaké si to tady uděláme, byla to pro zdejší lidi velká úleva. A oni si toho cení, protože si pamatují to předtím, a nepřestali za to být vděční," vysvětluje starosta.

Když po zdroji své spokojenosti se životem mají pátrat občané, padá u toho obvykle starostovo jméno – že tak dobře jako on nikdo nikde vesnici nevede. Poříčští návštěvníkovi na setkání vyprávějí, jak jejich starosta dává všem pocit, že je tu pro ně, ať se děje co se děje. Vědí od lidí z jiných obcí, že tohle, co mají oni, není jinde běžné: že starosta vyrazí osobně do akce i kvůli za-

Je na nás, jak si to uděláme. (Starosta Bartoš a zachráněný sklep)

Když má obec fungovat, musí přijít mladí. (Eva Bartošová)

toulanému psovi nebo zaběhnutým kachňatům, zároveň vesnici nabízí vizi, jak bude vypadat za pár let, zorganizoval prozíravě brzy po nástupu do funkce výkup volných pozemků v katastru obce, takže sem ves může lákat nové mladé lidi a nestárne. Letos na slavnosti přivítali deset nových občánků a příští rok budou vítat dalších sedm, v roce 1990 tu žilo 320 lidí, teď jich mají 480. „Když má obec nějak fungovat, musí v ní být lidi, takže jako první je třeba zajistit, abychom nevymírali. Mohli jsme nabízet parcely za rozumnou cenu mladým a ze dvou mladých se časem stane čtyřčlenná rodina,“ říká starosta, „ale zase kvůli kapacitě obchodu a kulturního domu a hospody nás nemůže být o moc víc, pět set je tak akorát.“

Do obce tak díky promyšlenému nakládání se stavebními pozemky přicházejí i vzdělaní mladí lidé a místní mladí po studiu nespěchají pryč. „Přivítali nás tady výborně, hned nás cizí lidé zvali k sobě na grilování,“ říká Zdeněk Chadima, profesionální hasič s batoletem v kočárku. S manželkou hledali před pěti lety místo pro dům do vzdálenosti dvaceti kilometrů od Litomyšle, kam pan Chadima dojíždí za prací. Podle něj se do příkladného vedení obce a tím i do oblíbenosti starosty (minulý týden opět s přehledem popáté vyhrál volby) promítá, že je příslušníkem místního silného rodu, který tu žije přes dvě stě let. Hospodařil zde už děda starostova tatínka a starostův syn je pátým Františkem

v řadě. „Rodinám, co tu žijí po staletí, logicky na tom místě záleží, mají tu ke všemu vztah a je to znát,“ hodnotí to Zdeněk Chadima. Lidí s příjmením Bartoš nebo Bartošová v obci žije skoro padesát.

Poříčští vzpomínají, že když se tady před pár lety památná kaplička ocitla v nevýhodném postavení vůči okolí vyvýšenému po opravách cest, byla zkrátka pod úrovní cesty trochu „utopená“ a navíc její vchod nedůstojně mířil k silnici, rozebrali ji a otočili. „Nikdy se tu nestavěly žádné paskvily, dbá se tu na historickou kontinuitu. Když byl potřeba kulturní dům, starosta citlivě zaptaoval historickou orlovnu,“ říká osmdesátnice Věra Čapková.

A ještě

Starosta Bartoš procházející vsí se prakticky pořád směje: ukazuje na roubenky, na retenční nádrž, na zbudovanou vyhlídku, zvažuje jen u věcí, které nedokáže sám ovlivnit a ani soudržnost vesnice s nimi nic nezmůže: třeba při pohledu na vyschlé koryto říčky Desinky a na to, co k suchu napomáhá – velké scelené lány polí všude kolem. „S tím může dělat něco jedině stát, když by změnil dotační politiku a začal podporovat místo velkých agro-podniků malé zemědělce,“ říká Bartoš a vzpomíná na ten krásný čas na začátku léta, kdy z říčky ještě vytahovali raky a přenášeli je kus dál po proudu do hlubší vody.

Nad vyschlou říčkou stojí starostova chloubka – starý sklípek z roku 1886, který se obci nedávno podařilo vykoupit a opravit z dotačních peněz. „Kdyby se zničil, byla by to strašná škoda, je to kus naší historie,“ říká Bartoš. „Co pamatujeme, sloužil sklípek po druhé světové válce jako chladírna masa, kousek vedle bývalo řeznictví.“

A už zase hekticky vypráví, pro co tu vlastně nadchl své spoluobčany – že tady bude asi vinárna, ale taky by tu mohla začínat úplně nová geologická naučná stezka, kterou si vybudují. „Máme tu pod nohama jako podloží vedle sebe opuku, pískovec a žulu, tak unikátní to tady máme, představte si,“ halasí starosta, „mohli bychom sem dovnitř vystavit ukázkou našich místních hornin.“ Starostovi se blýskne v oku. „A taky, víte, že jeden z představitelů selského povstání na Litomyšlsku v 17. století byl náš rodák?“ dívá se tázavě. „No ano, Matěj Abrahám. No uznejte, že ten si tu nějaké pidimuzeum taky zaslouží.“ ●

WWW.RESEKPT.CZ/AUDIO

INZERCE

RS007134-4

Paměť národa Memory of Nation

Stalin/Praha-Letná 1/10–9/12

stalin.pametnaroda.cz

paměť národa

pročtené a audio

Český rozhlas

Česká televize

Kosmo

Lozen on the Moon

PI NK

generální partner

hlavní partner

mediální partner

JČDcaux

raibrokam

ECHO

Reportér

RESEKPT